

BARNEOMBUDET

15. januar 2018

Notat til høring i Stortinget om tvangsmidler i utlendingsloven (Prop. 126 L)

Det bør ikke bør være hjemmel til å fengsle barn etter utlendingsloven, og muligheten til å pågripe barnefamilier må være så snever som mulig. Forslagene til endringer i utlendingsloven i Prop. 126 L (2016–2017) åpner for fengsling av barn som kan være skadelig og for brudd på barnekonvensjonen.

Pågrepelse og fengsling av barn i utlendingssaker

I 2016 ble minst 145 barn pågrepet og fengslet på Trandum. 17 av barna satt fengslet i mer enn tre dager. Barn blir vanligvis fengslet sammen med familiene sine. All frihetsberøvelse, også kortvarig, kan være svært skadelig for barn.

Forslagene om fengsling av barn i lys av barnekonvensjonen

Reglene i utlendingsloven om fengsling av barn har til nå vært svært uklare, og det har blant annet ført til at barn har blitt fengslet uten at det er gjort skikkelige vurderinger og avveininger av hensynet til barnets beste (barnekonvensjonen artikkel 3) og at barn ikke har blitt hørt (artikkel 12). Det er sånn sett positivt at regjeringen har foreslått egne regler om tvangsmidler overfor mindreårige i utlendingsloven og at departementet foreslår en maksgrænse for hvor lenge barn kan interneres. Barneombudet mener at forslaget likevel ikke går langt nok, og at å tillate fengsling av mindreårige i inntil seks døgn og lenger (slik forslaget åpner for) i realiteten er å åpne for brudd på barnekonvensjonen.

Barnekonvensjonen artikkel 37 forbyr tortur og umenneskelig og nedverdiggende behandling av barn, og slår fast at barn kun kan berøves friheten «som en siste utvei og for kortest mulig tid». Artikkel 37 kan ikke brukes for å legitimere fengsling, og barnekomiteen har uttrykkelig uttalt i generell kommentar nummer 23 (2017) at å fengsle barn i utlendingssaker aldri vil være forenlig med grunnprinsippene i barnekonvensjonen. Tvert om stiller artikkel 37 strenge krav til å finne alternativer til frihetsberøvelse av barn, og strenge krav til hvordan barn som er frihetsberøvet skal behandles. Barneombudet mener at norske myndigheter må gjøre mer forebyggende arbeid for å unngå tvangsreturer, og at man må bruke alternativer til pågrepelse og fengsling i saker der barnefamilier skal uttransporteres med tvang.

I mai 2017 ble staten dømt for blant annet brudd på barnekonvensjonen artikkel 37 i Borgarting lagmannsrett. Saken gjaldt en familie med fire barn som ble holdt fengslet i 20 dager på Trandum. Retten kom til at barna var utsatt for umenneskelig og nedverdiggende behandling, og at vilkåret om at barn kun kan frihetsberøves som en siste utvei ikke var oppfylt. I vurderingen la retten blant annet særlig vekt på hvor «angstfremkallende» selve frihetsberøvelsen kan være for barn og at barna kjenner skyld og ansvar for foreldrene.

Forslaget til ny § 106 c i utlendingsloven åpner for at man fremdeles kan fengsle barn i inntil seks døgn, og holde barnefamilier fengslet ut over seks døgn når det foreligger «særlige og sterke grunner», noe det ofte vil gjøre i saker der fengsling er aktuelt. Forslaget åpner etter Barneombudets syn altså for nye brudd på barnekonvensjonen i fremtiden.

Anbefaling fra Barneombudet

Barneombudet mener Stortinget bør fjerne adgangen til å fengsle mindreårige etter utlendingsloven. I tilfeller der barnefamilier motsetter seg retur og det er fare for unndragelse, bør politiet heller bruke tvangsmidler som pålagt oppholdssted og meldeplikt. Det er behov for økt satsing på returmotiverende arbeid og andre tiltak for å forebygge tvangsbruk overfor barnefamilier som skal returneres med tvang.

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Anders Cameron, seniorrådgiver – ac@barneombudet.no – 911 09 380

Postadresse:
Postboks 8889
Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Karl Johans gt. 7
0154 OSLO

E-post:
post@barneombudet.no
Tlf: 22 99 39 50
Org.nr: 971 527 765

www.barneombudet.no